६ मे, १९५९

फुलबारी टी इस्टेट

विरुद्ध.

त्यांचे कामगार

(बी. पी. सिन्हा, पी. बी. गजेंद्रगडकर आणि के. एन. वांचू, जे.जे.)

औद्योगिक वाद —अधिकरण—क्षमतेबाबत प्रश्न-- केव्हा उपस्थित करता येईल-कामगारांना चौकशीवर बडतर्फ करणे-नैसर्गिक न्यायाचे नियम-प्रक्रियेतील दोष, जर काढणे शक्य असेल -औद्योगिक विवाद कायदा (1947 चा 14), कलम-7

चोरीच्या आरोपाखाली अपीलदार कंपनीच्या तक्रारीवरून पोलिसांनी दोन कामगार, दास आणि एकाला अटक केली. मॅनेजरने

चौकशी केली आणि दास यांना गंभीर गैरवर्तणुकीबद्दल सेवेतून बडतर्फ केले.

चौकशीत दास यांनी आपल्याकडे बोलण्यासारखे काहीच नाही आणि चोरीबाबत काहीही माहिती नसल्याचे सांगितले. दास यांच्या गैरहजेरीत चौकशीच्या टप्प्यावर व्यवस्थापकाने ज्यांचे जबाब नोंदवले होते, अशा काही व्यक्ती या चौकशीला उपस्थित होत्या. दास यांना त्या व्यक्तींना त्यांचे म्हणणे विचारण्यास सांगण्यात आले, मात्र त्यांनी केलेल्या जबाबांच्या प्रती त्यांना पुरविण्यात आल्या नाहीत किंवा चौकशीच्या वेळी त्यांना जबाब वाचून दाखवण्यात आले नाहीत. त्यांना कोणताही प्रश्न विचारणार नाही, असे उत्तर दास यांनी दिले. त्यावर या साक्षीदारांना विचारण्यात आले की, त्यांनी मॅनेजरसमोर दिलेला पुरावा योग्य आहे का आणि नसेल तर त्यात सुधारणा करण्याचे स्वातंत्र्य

त्यांना आहे, त्यावर त्यांनी त्यांनी दिलेले पुरावे योग्य असल्याचे उत्तर दिले.

काही वेळाने पोलिसांच्या अंतिम अहवालावर दंडाधिकाऱ्यांनी दास यांची निर्दोष मुक्तता केली. त्यानंतर संघटनेने हे प्रकरण न्यायाधिकरणाकडे सोपवले होते. लवादासमोर कंपनीने केवळ साक्षीदारांचे जबाब सादर केले, पण स्वत: साक्षीदार सादर केले नाहीत. लवादाने कामगाराच्या बाजूने निकाल दिला. कंपनीने सर्वोच्च न्यायालयात विशेष परवानगीने अपील केले . , जिथे प्रथमच कायद्याच्या कलम 7 अन्वये एक सदस्यीय न्यायाधिकरणाच्या शैक्षणिक क्षमतेचा आणि पात्रतेचा प्रश्न उपस्थित केला.

1956 च्या सुधारित अधिनियम 36 पूर्वी औद्योगिक विवाद कायदा, 1947 च्या कलम 7 अन्वये न्यायाधिकरण सक्षम आहे का, हा प्रश्न न्यायाधिकरणासमोरच उपस्थित केला पाहिजे, कारण हा

तपासाचा विषय होता आणि तो सर्वोच्च न्यायालयासमोर प्रथम उपस्थित करता येत नव्हता.

पुढे म्हणाले की, चौकशीतील नैसर्गिक न्यायाचे मूलभूत तत्त्व असे होते की, विरोधकांना साक्षीदारांना त्याच्याविरुद्ध काय म्हणायचे आहे हे पूर्णपणे जाणून घेऊन त्यांची चौकशी करण्याची संधी दिली पाहिजे. पक्ष ज्या साक्षीदारांवर अवलंबून होता, त्यांची सामान्यत: विरोधकांच्या उपस्थितीत तपासणी केली जावी आणि त्याच्याविरोधात वापरण्यात येणाऱ्या साहित्याची ही माहिती दिली जावी आणि त्याला स्पष्टीकरण देण्याची संधी दिली जावी.

भारत संघ विरुद्ध टी. आर. वर्मा [1958) एस.सी.आर.

त्यानंतर न्यु प्रकाश ट्रान्सपोर्ट कंपनी लिमिटेड वि. न्यु सुवर्णा ट्रान्सपोर्ट कंपनी लिमिटेड [1957] एस.सी.आर. 98, संदर्भित.

तसेच मालकाच्या उपस्थितीत तपासण्यात न आलेल्या साक्षीदारांसह सर्व संबंधित पुरावे न्यायाधिकरणासमोर सादर केल्यास नियोक्त्याने चौकशी करण्यात त्रुटी असल्यास ती भरून काढता येईल, असेही नमूद केले. जेणेकरून पक्षाला त्यांची उलटतपासणी करण्याची संधी मिळेल आणि पुराव्यांचा विचार करून गुणवत्तेच्या आधारे खटल्याचा निर्णय घेण्याचे काम लवादावर सोपवले जाईल.

मेसर्स सासा मुसा शुगर वर्क्स (प्रायव्हेट) लिमिटेड विरुद्ध शोब्रती खान CAs क्रमांक 746 व 747 यांनी 1957 चा निर्णय 29-4-1959 रोजी घेतला.

दिवाणी अपिलीय अधिकार क्षेत्र : 1958 चे दिवाणी अपील क्रमांक 205.

1956 च्या संदर्भ क्रमांक 16 मध्ये औद्योगिक न्यायाधिकरण, आसामच्या 23 ऑक्टोबर 1956 च्या निर्णय व आदेशातून विशेष परवानगीने अपील.

एम. सी. सीतलवाड, भारताचे अॅटर्नी-जनरल, एस. एन. मुखर्जी आणि बी. एन. घोष. अपीलकर्त्यातर्फे

सी. बी. अगरवाला आणि के. पी. गुप्ता, प्रतिवादींसाठी.

1959, 6 मे:- न्यायालयाचा निर्णय या दिनांकास देण्यात आला.

वांचू जे.—औद्योगिक प्रकरणात विशेष परवानगीने केलेले हे अपील आहे. याचिकाकर्ते फुलबारी टी इस्टेट (पुढे कंपनी म्हणतात). हे प्रकरण बी. एन. दास (पुढे दास म्हटले जाते) नावाच्या एका कामगाराला बडतर्फ करण्याशी संबंधित आहे, जे नोंदणीकृत कामगार संघटना असलेल्या आसाम चहा कर्मचारी संघाने हाती घेतले होते. दास यांची हकालपट्टी योग्य आहे का, या प्रश्नावर आसाम सरकारने 8

मार्च 1956 रोजी औद्योगिक न्यायाधिकरणाचा संदर्भ दिला; आणि तसे नसल्यास, त्याच्या बदल्यात नुकसान भरपाई किंवा इतर कोणत्याही मदतीसह किंवा त्याशिवाय तो पुनर्वसनास पात्र आहे की नाही ? दास यांना कंपनीने 12 मार्च 1955 रोजी बडतर्फ केले. त्याच्यावर आरोप होता की 6/7 फेब्रुवारी 1955 रोजीच्या रात्री त्याने कंपनीचा अन्य कर्मचारी सॅमसन याच्यासोबत .मिळून कंपनीच्या लॉरीतून टायर आणि ट्यूबने भरलेली दोन चाके चोरून नेली. जे स्थायी आदेशानुसार घोर गैरप्रकार होते. या प्रकरणाची माहिती पोलिसांना देण्यात आली आणि दास तसेच सॅमसन यांना अटक करण्यात आली. दास 25 फेब्रुवारी 1955 पर्यंत तुरुंगात राहिले असताना त्यांची जामिनावर सुटका झाली. 28 फेब्रुवारी रोजी ते ड्युटीवर हजर झाले. पण मॅनेजरने त्याला 1 मार्चपासून दहा दिवसांसाठी निलंबित केले. त्यानंतर 10 मार्च 1955 रोजी आरोपपत्र दाखल करण्यात आले आणि वर नमूद गंभीर गैरवर्तन

केल्याबद्दल त्यांना बडतर्फ का केले जाऊ नये, अशी कारणे दाखवा, विचारणा करण्यात आली. फौजदारी न्यायालयात हे प्रकरण न्यायप्रविष्ट असल्याने बडतर्फीचा प्रश्नच उद्भवत नाही आणि आपल्यावरील आरोप न्यायालयात सिद्ध करावे लागतील, असे उत्तर त्यांनी 11 मार्च रोजी दिले.   12 मार्च रोजी मॅनेजरने चौकशी केली आणि त्याच दिवशी त्यांना बडतर्फ करण्यात आले. चौकशीत नेमके काय घडले याचा सविस्तर उल्लेख आपण नंतर करू, कारण या अपीलात हाच मुख्य मुद्दा विचारात घेणे आवश्यक आहे. मात्र, ही कथा पुढे चालू ठेवण्यासाठी पोलिसांनी अंतिम अहवाल सादर केला आणि दंडाधिकाऱ्यांनी 23 मार्च 1955 रोजी दास यांची निर्दोष मुक्तता केली. त्यानंतर त्यांचे प्रकरण संघटनेने हाती घेतले आणि अखेर 8 मार्च 1956 रोजी लवादाकडे पाठविण्यात आले. योग्य प्रक्रियेचे पालन न केल्याने आणि कायदेशीर पुराव्याअभावी दास यांची हकालपट्टी योग्य

नसल्याचा निष्कर्ष न्यायाधिकरणाने काढला. सामान्यत: दास यांना पुनर्स्थापित होण्याचा अधिकार मिळाला असता, परंतु या प्रकरणाच्या विचित्र परिस्थितीत त्यांना नुकसान भरपाईसाठी पर्यायी दिलासा देण्यात यावा, असे मत व्यक्त करण्यात आले. त्यामुळे दास यांना 28 फेब्रुवारी ते 11 मार्च 1955 या कालावधीतील वेतन व भत्ते आणि 12 मार्चपासून ते देयकाच्या तारखेपर्यंत पूर्ण वेतन व भत्ते मिळतील, असा आदेश न्यायालयाने दिला. तसेच अंतिम देयकाच्या तारखेपर्यंत त्यांना मिळणाऱ्या सर्व लाभांसह सेवेच्या प्रत्येक वर्षासाठी पंधरा दिवसांचे वेतन मिळावे, असा आदेश ही न्यायालयाने दिला आहे. हा निवाडा 23 ऑक्टोबर 1956 रोजी देण्यात आला आणि कालांतराने तो प्रकाशित होऊन अंमलात आला. त्यानंतर या न्यायालयात अपील करण्याची विशेष अनुमती मिळावी यासाठी अर्ज करण्यात आला होता, जो मंजूर करण्यात आला. आणि अशाप्रकारे हे प्रकरण आमच्या समोर आले.

आमच्यासमोर कंपनीच्या वतीने दोन मुद्दे मांडण्यात आले आहेत ते मुद्दे , पुढीलप्रमाणे आहेत-

(1) न्यायाधिकरण हे कलम 1947 च्या औद्योगिक विवाद कायद्याच्या कलम 7 (पुढे कायदा म्हणून ओळखला जातो) अनुसार सक्षम न्यायाधिकरण नव्हते. आणि

(2) न्यायाधिकरणाचा निकाल कायद्याने शाश्वत नाही कारण हे दर्शविते की ट्रिब्युनल कंपनीने केलेल्या चौकशीवर अपील करत बसले होते आणि हे करण्याचा त्याला अधिकार नव्हता.

1956 चा सुधारित कायदा क्रमांक XXXVI अंमलात येण्यापूर्वी 8 मार्च 1956 रोजी या प्रकरणाचा संदर्भ देण्यात आला होता. त्यामुळे संबंधित वेळी न्यायाधिकरणाची पात्रता प्रदान करणाऱ्या कायद्याच्या कलम 7 नुसार जेथे ते एक सदस्यीय न्यायाधिकरण असेल तेथे तो (अ) उच्च न्यायालयाचा न्यायाधीश असावा किंवा होणार

असावा, किंवा (ब) जिल्हा न्यायाधीश असावा किंवा होणार असावा किंवा (क) उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश म्हणून नियुक्तीसाठी पात्र असावा. युक्तिवाद असा आहे की या प्रकरणात न्यायाधिकरण असलेले श्री हजारिका या तरतुदीनुसार पात्र नव्हते. हा युक्तिवाद न्यायाधिकरणापुढे मांडण्यात आला नाही आणि म्हणूनच हजारिका न्यायाधिकरण म्हणून नियुक्त होण्यास पात्र आहेत की नाही हे सिद्ध करण्यासाठी आवश्यक तथ्ये विचारात घेतली गेली नाहीत. हजारिका हे लोअर आसाम डिव्हिजनचे अतिरिक्त जिल्हा व सत्र न्यायाधीश होते. वरील खंड (अ) अन्वये तो पात्र नाही, असे गृहित धरले, तर या विशिष्ट विभागात अतिरिक्त जिल्हा न्यायाधीश होण्यापूर्वी तो इतरत्र जिल्हा न्यायाधीश असता तर तो खंड (ब) अन्वये पात्र ठरला असता. शिवाय ते कधीही जिल्हा न्यायाधीश नसले तरी ते उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश म्हणून नियुक्तीसाठी पात्र ठरू शकतात. या प्रकरणांची

चौकशी होणे आवश्यक होते आणि हा प्रश्न न्यायाधिकरणासमोर उपस्थित न झाल्याने त्याची चौकशी करण्यात आली नाही. अशा परिस्थितीत कंपनीला हा प्रश्न प्रथमच आमच्यासमोर मांडण्याची परवानगी देण्यास आम्ही तयार नाही आणि म्हणूनच आम्ही या शीर्षकाखालील युक्तिवाद फेटाळून लावतो.

रे. (2).

ही बरखास्ती अन्यायकारक असल्याचे सांगत लवादाने दोन कारणे दिली; म्हणजे—(1) की योग्य प्रक्रियेचे पालन केले गेले नव्हते आणि (2) कायदेशीर पुरावे हवे होते. दुस-या कारणाचा विचार केला तर लवादाने जणू कंपनीच्या चौकशीवर अपिलात बसल्याप्रमाणे कारवाई केली, अशी टीका कंपनीच्या वतीने केली जात आहे. परंतु न्यायाधिकरणाचेही असे मत होते की, योग्य प्रक्रियेचे पालन केले गेले नाही, हे लक्षात घेता तो निष्कर्ष निघतो की नाही हे पाहावे लागेल.

न्यायाधिकरणाने ज्या निष्कर्षापर्यंत पोहोचले ते योग्य ठरविले. मॅनेजरची साक्ष आणि त्याने न्यायाधिकरणासमोर सादर केलेल्या कागदपत्रांवरून 12 मार्च रोजी झालेल्या चौकशीत नेमके काय घडले, हे आपण या संदर्भात सविस्तर सांगू शकतो. 12 मार्च रोजी चौकशी झाली तेव्हा काही व्यक्ती उपस्थित होत्या, ज्यांचे जबाब कंपनीने चौकशी दरम्यान दास यांच्या अनुपस्थितीत नोंदवले होते. गॅरेजमधून दोन लॉरीची चाके आणि टायर गायब झाल्याप्रकरणी त्याला काही सांगायचे आहे का, असा पहिला प्रश्न त्या दिवशी मला विचारण्यात आला होता. आपल्याला सांगण्यासारखे काहीच नाही, असे उत्तर देत चोरीबाबत आपल्याला काहीच माहिती नसल्याचे त्यांनी सांगितले. तेव्हा त्यांना सांगण्यात आले की, ज्यांनी त्यांच्याविरोधात पुरावे दिले आहेत ते उपस्थित आहेत आणि त्यांना काय म्हणायचे आहे ते विचारावे. त्यांना कोणताही प्रश्न विचारणार नाही, असे उत्तर त्यांनी दिले. तेव्हा उपस्थित

साक्षीदारांना विचारण्यात आले की, त्यांनी व्यवस्थापकासमोर दिलेले पुरावे बरोबर आहेत की नाही; आणि जर ते बरोबर नसेल तर त्यांना त्यात सुधारणा करण्याचे स्वातंत्र्य होते. मॅनेजरसमोर दिलेले पुरावे योग्य असल्याचे उत्तर सर्वांनी दिले. 12 मार्च रोजी झालेल्या चौकशीत हा सगळा प्रकार घडला आणि त्यानंतर व्यवस्थापकाने बडतर्फीचे आदेश दिले. दास यांच्या उपस्थितीत चौकशीला उपस्थित असलेल्या साक्षीदारांची तपासणी करण्यात आली नसल्याचे व्यवस्थापकाच्या साक्षीवरून दिसून येते. साक्षीदारांनी दिलेल्या जबाबांच्या प्रती दास यांना चौकशी करण्यास सांगण्यापूर्वी पुरविण्यात आल्या बाबत दर्शविण्यात आले नाही .शिवाय साक्षीदारांची चौकशी करण्यास सांगण्यापूर्वी जे जबाब नोंदवले गेले होते, ते दास यांना साक्षीदारांना प्रश्न विचारण्यास सांगण्यात येईपर्यंत पुरविण्यात आले होते, असे त्यांच्या पुराव्यांवरून दिसून येत नाही. हे खरे आहे की साक्षीदारांनी

दिलेले जवाब न्यायाधिकरणासमोर सादर करण्यात आले परंतु साक्षीदारांना हजर करण्यात आले नाही, की दास यांच्यावतीने त्या टप्प्यावरही त्यांची उलटतपासणी केली जाऊ शकली असती. प्रश्न असा आहे की या परिस्थितीत नैसर्गिक न्यायाच्या तत्त्वांनुसार आवश्यक असलेली चौकशी झाली असे म्हणता येईल का?

या संदर्भात आपण भारत सरकार विरुद्ध टी. आर. वर्मा[1] ([1]) यांचा संदर्भ घेऊ शकतो. एका सरकारी कर्मचाऱ्याला बडतर्फ करण्यासंदर्भातील हे प्रकरण होते आणि भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 311 अन्वये झालेली चौकशी नैसर्गिक न्यायाच्या तत्त्वांनुसार होती का, हा प्रश्न होता. व्यंकटरमा अय्यार जे. यांच्यामार्फत बोलताना या न्यायालयाने त्या संदर्भात पृष्ठ 507 वर खालीलप्रमाणे निरीक्षण नोंदवले :-

---

1 [१९५८] एस. सी. आर. ४९९

" हे व्यापकपणे आणि सर्वसमावेशक असण्याचा हेतू न बाळगता, हे लक्षात घेतले पाहिजे की नैसर्गिक न्यायाच्या नियमांमध्ये एखाद्या पक्षकाराला तो ज्या सर्व संबंधित पुराव्यांवर अवलंबून आहे ते जोडण्याची संधी असावी, विरोधकाचा पुरावा त्याच्या उपस्थितीत घेतला जावा आणि त्याला क्रॉस एक्झामिनेशन ची संधी दिली जावी: त्या पक्षाने तपासलेल्या साक्षीदारांना दिलेल्या जबाबाबत स्पष्टीकरणाची संधी दिल्याशिवाय त्याच्या विरुद्धच्या कोणत्याही साहित्यावर अवलंबून राहू नये.

12 मार्च रोजी झालेल्या चौकशीत ही तत्त्वे पाळली गेली नाहीत, तसेच दास यांच्या उपस्थितीत कंपनीने ज्या साक्षीदारांवर विश्वास ठेवला, त्यांची तपासणी करण्यात आली नाही, हे स्पष्ट होईल. हे खरे आहे की त्या प्रकरणात घालून दिलेली तत्त्वे परिपूर्ण नसतात. दुसर् या प्रकरणात न्यू प्रकाश ट्रान्सपोर्ट कंपनी लिमिटेड वि. न्यू सुवर्ण ट्रान्सपोर्ट कंपनी

लिमिटेड[2] या न्यायालयाने असे म्हटले आहे की, "नैसर्गिक न्यायाचे नियम वैधानिक संस्थांच्या वेगवेगळ्या घटना आणि विधिमंडळाने विहित केलेल्या नियमांनुसार बदलतात ज्याअंतर्गत त्यांना कार्य करावे लागते आणि एखाद्या विशिष्ट प्रकरणात याचे उल्लंघन झाले आहे की नाही या प्रश्नाचे .मूल्यमापन ते काय असू शकते या कोणत्याही पूर्वकल्पित कल्पनेने नव्हे तर संबंधित कायद्यातील तरतुदींच्या प्रकाशात केले पाहिजे. या प्रकरणांत असे मानले गेले होते की "नैसर्गिक न्यायाच्या तत्त्वासाठी अपीलाचे कार्यवाही च्या वेळी पोलिस अहवाल मजकुराचे वाचन सभापतीं कडून होणे हे पुरेसे आहे. त्याची प्रत कोणत्याही पक्षकाराला सादर करण्याची आवश्यकता नियमावलीत नाही. मात्र, ते असे प्रकरण होते, ज्यात अहवाल तयार करणाऱ्या पोलिस अधिकाऱ्याची उलटतपासणी करण्याची गरज नव्हती; तर दुसरीकडे संबंधित पक्षाला त्याच्याविरोधात वापरण्यात

2 [१९५७] एस. सी. आर. ९८

येणाऱ्या साहित्याची माहिती देण्यात आली आणि त्याला स्पष्टीकरण देण्याची संधी देण्यात आली. 12 मार्च रोजी काय घडले याची वस्तुस्थिती आपण वर दिली आहे, त्यावरून असे दिसून येते की या प्रकरणात असे केले गेले नाही, कारण दास यांच्याविरोधात पुरावे देणाऱ्या साक्षीदारांच्या जबाबांच्या प्रती त्यांना पुरविण्यात आल्याचा कोणताही पुरावा नाही. साक्षीदारांनी मॅनेजरला दिलेले जबाब दास यांना चौकशी करण्यास सांगण्याआधी त्यांना वाचून दाखवण्यात आले. अशा परिस्थितीत अशा प्रकारच्या चौकशीत नैसर्गिक न्यायाचे एक मूलभूत तत्त्व पाळले गेले नाही आणि म्हणूनच योग्य प्रक्रियेचे पालन केले गेले नाही हा लवादाचा निष्कर्ष रास्त आहे आणि त्याला आव्हान देण्यास तयार नाही.

कंपनीने न्यायाधिकरणासमोर साक्षीदार हजर केले असते आणि दास यांना तेथे उलटतपासणीची संधी दिली असती तर चौकशीतील

त्रुटी दूर होऊ शकल्या असत्या. मेसर्स सासा मुसा शुगर वर्क्स (प्रायव्हेट) लिमिटेड विरुद्ध शोब्राती खान[१] या खटल्यात आपण असे निदर्शनास आणून दिले होते की, एखाद्या कर्मचाऱ्याला बडतर्फ करण्याच्या परवानगीसाठी कायद्याच्या कलम 33 अन्वये अर्ज करण्यापूर्वी मालकाने चौकशी केली नाही, तर तो सर्व संबंधित पुरावे सादर करून त्रुटी दूर करू शकतो, न्यायाधिकरणासमोर चौकशीच्या वेळी तपासणी करण्यात आली, अशा परिस्थितीत न्यायाधिकरण पुराव्यांचा विचार करेल आणि परवानगी द्यावी की नाही याचा निर्णय घेईल. हेच तत्त्व कायद्याच्या कलम 15 अन्वये निर्णयाच्या बाबतीत लागू होईल आणि मालकाच्या चौकशीत त्रुटी असल्यास तो न्यायाधिकरणासमोर आवश्यक पुरावे सादर करून तो कमतरता दुरुस्त करू शकतो. पण तेही या प्रकरणात करण्यात आले नाही, कंपनीने जे

१. सी. ए. क्र. ७४६ आणि ७४७/ १९५७ दिनांक २९.०४.१९५९ रोजी निर्णीत.

काही केले न्यायाधिकरणासमोर व्यवस्थापकाने नोंदवलेले जबाब सादर करायचे होते, ज्याला आम्ही चौकशी म्हटले आहे . यामुळे प्रकरणे जिथे होती तिथेच राहिली आणि त्याच्याविरुद्ध काय म्हटले आहे हे पूर्णपणे जाणून घेतल्यानंतर दासला त्याच्या कामगारांच्या साक्षीदारांची चौकशी करण्याची संधी कधीच मिळाली नाही. अशा परिस्थितीत या प्रकरणाची चौकशी योग्य नव्हती, असा लवादाचा निष्कर्ष योग्य आहे आणि तो टिकून राहिला पाहिजे, असे आमचे मत आहे.

म्हणून आम्ही हे अपील फेटाळून लावतो. तथापि, आम्ही हे स्पष्ट करू इच्छितो की देयकाच्या तारखेपर्यंत नुकसान भरपाई देण्याचे लवादाचे आदेश या न्यायालयाच्या 22 एप्रिल 1957 च्या आदेशानुसार या न्यायालयात जमा झालेल्या 11,125 रुपयांच्या रकमेपुरते मर्यादित मानले पाहिजेत आणि दास यांना आणखी काहीही मिळणार नाही. कारण या न्यायालयाच्या आदेशानुसार देयकांना पुढील स्थगिती देण्यात

आली होती. या परिस्थितीत या न्यायालयाचा खर्च पक्षकार स्वत:च उचलतील, असे आमचे मत आहे.

अपील फेटाळले .

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

x-x-x-x